

Richtlijnen voor auteurs van wetenschappelijke publicaties

Bestuurscollege 24 Januari 2023

Inhoud

1.	Principes.....	3
2.	Auteurschap.....	3
2.1	Criteria.....	3
2.2	Verantwoordelijkheden.....	4
2.3	Auteursvolgorde.....	6
2.4	Te vermijden praktijken.....	6
2.5	Dankbetuiging.....	7
3.	Discussies over auteurschap.....	7
4.	Verdere informatie.....	7
5.	Referenties.....	7

1. Principes

De Universiteit Antwerpen moedigt haar onderzoekers aan om op verschillende manieren de resultaten van het onderzoek dat aan de instelling gebeurt naar buiten te brengen. Eén van de manieren om onderzoeksresultaten naar buiten te brengen, zijn wetenschappelijke publicaties (zoals tijdschriftartikelen, monografieën, abstracts, etc.).

Telkens wanneer onderzoeksresultaten worden gedeeld, zij het met collega's, financiers of de bredere bevolking, is het belangrijk dat elke onderzoeker die hieraan heeft bijgedragen ook voor diens bijdrage wordt erkend. Een expliciete manier om een intellectuele bijdrage te erkennen is op basis van auteurschap. Los van de erkenning, zijn aan de rol van auteur ook bepaalde verantwoordelijkheden gekoppeld.

Deze richtlijnen hebben als doel een kader te bieden voor onderzoekers om de eigen rol en deze van collega's af te bakenen, alsook akte te nemen van de bijbehorende verantwoordelijkheden. De Universiteit Antwerpen is zich hierbij er van bewust dat er momenteel nog geen allesomvattende definitie van auteurschap bestaat. Verder bestaan er op het vlak van auteurschap ook disciplinespecifieke verschillen waar rekening mee dient te worden gehouden en kan ook het gekozen tijdschrift of uitgever er specifieke auteursvoorwaarden op na houden.

Deze richtlijnen zijn van toepassing voor alle medewerkers van de Universiteit Antwerpen die onderzoek publiceren met de affiliatie van onze instelling.

2. Auteurschap

2.1 Criteria

In een wetenschappelijke context wordt elk individu dat een substantiële intellectuele bijdrage heeft geleverd aan een publicatie als auteur beschouwd.¹ Verder onderschrijft de Universiteit Antwerpen de internationale richtlijnen van het International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE). Deze richtlijnen bepalen dat auteurschap gebaseerd dient te zijn op de volgende criteria:

De onderzoeker heeft een betekenisvolle bijdrage aan de opzet of het ontwerp van het werk geleverd, of bijgedragen aan de verzameling, analyse of interpretatie van de data; EN

De onderzoeker was betrokken bij het opstellen of kritische herziening van de inhoud van het werk; EN

De onderzoeker is medeverantwoordelijk voor de finale goedkeuring van de versie die wordt gepubliceerd; EN

¹ Dit criterium voor auteurschap blijft te allen tijde gelden, ook na het overlijden van een coauteur. Bij deze auteur dient dan in de finale publicatie in een voetnoot de datum van overlijden te worden vermeld.

De onderzoeker draagt mee de verantwoordelijkheid voor alle aspecten van het werk om ervoor te zorgen dat vragen die verband houden met de juistheid of integriteit van elk onderdeel van het werk op passende wijze worden onderzocht en opgelost.

De ICMJE criteria zijn bedoeld om te bewaken dat de rol van auteur enkel wordt toegekend aan onderzoekers die deze eer verdienen en de verantwoordelijkheid voor het werk op zich kunnen nemen. De criteria zijn niet bedoeld om collega's die aan de criteria voor auteurschap zouden kunnen voldoen, van het auteurschap uit te sluiten. Dit door hen de kans te ontnemen aan het tweede of derde criterium te voldoen. Daarom moeten alle personen die aan het eerste criterium voldoen, de kans krijgen om deel te nemen aan de beoordeling, opstelling en uiteindelijke goedkeuring van het manuscript.

De ICMJE richtlijnen voor auteurschap betreffen algemene richtlijnen. Je kan je daarom als onderzoeker best ook steeds informeren over disciplinespecifieke richtlijnen en de verwachtingen terzake van het gekozen publicatiemedium.

2.2 Verantwoordelijkheden

Om discussies over auteurschap te vermijden, is een goede proactieve communicatie tussen de bij het project betrokken onderzoekers van cruciaal belang. Door het maken van goede afspraken en het opnemen van de nodige verantwoordelijkheden, kan een vlotte samenwerking worden gegarandeerd.

De European Code of Conduct for Research Integrity bepaalt inzake auteurschap dat

- Alle auteurs volledig verantwoordelijk [zijn] voor de inhoud van een publicatie, tenzij anders wordt aangegeven.
- Alle auteurs overeenstemming [bereiken] over de volgorde van de naamsvermelding en erkennen dat auteurs worden geacht een aanzienlijke bijdrage te hebben geleverd aan het ontwerp van het onderzoek, de verzameling van relevante gegevens en/of de analyse en interpretatie van de resultaten.

Concreet verwacht de Universiteit Antwerpen dat onderzoekers in hun rol van auteur volgende verantwoordelijkheden opnemen. Deze verantwoordelijkheden zijn uiteraard niet afdwingbaar of oplegbaar voor coauteurs van andere universitaire instellingen of andere landen, maar vaak hebben deze instellingen soortgelijke codes.

- Binnen een onderzoeksgroep wordt er steeds transparant gecommuniceerd over de principes voor het toekennen van auteurschap. Onderzoekers binnen de groep dragen deze principes ook uit in samenwerkingen met auteurs van andere instellingen.
- Alle onderzoekers betrokken bij een project of studie bespreken bij de start hiervan de verwachtingen op het vlak van samenwerking, de bijdragen die elk individu zal leveren en de vertaling hiervan naar auteurschap alsook de volgorde van auteurs. Waar nodig worden deze afspraken doorheen het project of de studie bijgestuurd. Om de verschillende bijdragen van

de betrokken onderzoekers in kaart te brengen, wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van het [CRedit-systeem](#) dat veertien verschillende rollen definieert.²

- Om een vlot verloop van de auteurschapsbesprekingen te garanderen, wordt er een ‘corresponding author’ aangeduid die als formeel contactpunt optreedt in de communicatie met het gekozen publicatiemedium, maar ook te allen tijde in contact staat met alle coauteurs. Het is belangrijk dat deze ‘corresponding author’ zicht heeft op zowel de inhoud van de publicatie als de individueel geleverde bijdragen van elke auteur.
- Afspraken die worden gemaakt op het vlak van auteurschap worden zo vroeg mogelijk in het onderzoeksproces vastgelegd en worden steeds schriftelijk aan alle betrokken auteurs gecommuniceerd, ten laatste voor de uitwerking van de publicatie van start gaat. Waar nodig kunnen deze afspraken op een later tijdstip worden hernomen, waarbij steeds een nieuwe versie wordt gecirculeerd onder de auteurs. In deze afspraken wordt ook duiding gegeven bij het begrip ‘substantiële bijdrage’ dat werd gehanteerd voor het bepalen van auteurschap. Om substantiële bijdragen te duiden, maken onderzoekers bij voorkeur gebruik van een Author Contribution Statement. In dit statement kan gebruik gemaakt worden van het [CRedit-systeem](#) om de bijdragen te duiden (zie boven). In het geval het gaat om een samenwerking met onderzoekers van een andere instelling, wordt gezocht naar een consensus tussen de bepalingen uit deze richtlijnen en die van de andere betrokken partners.
- Onderzoekers die op een publicatie als auteur worden vermeld nemen hun verantwoordelijkheid voor wat betreft de integriteit van de publicatie. Dit omvat maar is niet beperkt tot het aangeven van belangenconflicten, het correct vermelden van verkregen financiering, zorgvuldig [onderzoeksdatabeheer](#), etc.³ Daarnaast moeten onderzoekers indien zij als auteur worden vermeld akte hebben genomen van de volledige inhoud van de publicatie, alsook zich akkoord verklaren met de finale versie.
- Alleen personeelsleden of studenten van de Universiteit Antwerpen, of zij die als vrijwillig medewerker gastprofessor of emeritus met (occasionele) opdracht aan de instelling

² Hierbij worden de volgende veertien rollen gedefinieerd met telkens een korte omschrijving: Conceptualization (Ideas, formulation or evolution of overarching research goals and aims); Data curation (Management activities to annotate (produce metadata), scrub data and maintain research data (including software code, where it is necessary for interpreting the data itself) for initial use and later re-use); Formal analysis (Application of statistical, mathematical, computational, or other formal techniques to analyze or synthesize study data); Funding acquisition (Acquisition of the financial support for the project leading to this publication); Investigation (Conducting a research and investigation process, specifically performing the experiments, or data/evidence collection); Methodology (Development or design of methodology; creation of models); Project administration (Management and coordination responsibility for the research activity planning and execution); Resources (Provision of study materials, reagents, materials, patients, laboratory samples, animals, instrumentation, computing resources, or other analysis tools); Software (Programming, software development; designing computer programs; implementation of the computer code and supporting algorithms; testing of existing code components); Supervision (Oversight and leadership responsibility for the research activity planning and execution, including mentorship external to the core team); Validation (Verification, whether as a part of the activity or separate, of the overall replication/reproducibility of results/experiments and other research outputs); Visualization (Preparation, creation and/or presentation of the published work, specifically visualization/data presentation); Writing – original draft (Preparation, creation and/or presentation of the published work, specifically writing the initial draft (including substantive translation)); Writing – review & editing (Preparation, creation and/or presentation of the published work by those from the original research group, specifically critical review, commentary or revision – including pre- or post-publication stages).

³ Om vertrouwd te geraken met de principes van wetenschappelijke integriteit en een goede onderzoekspraktijk omtrent onder meer het aangeven van belangenconflicten en onderzoeksdatabeheer, kunnen onderzoekers van de Universiteit Antwerpen gebruik maken van de online cursus Mind the GAP. Deze is beschikbaar in [Blackboard](#).

verbonden waren of zijn toen het onderzoek in kwestie werd uitgevoerd, mogen op een publicatie vermelden dat zij verbonden zijn aan onze universiteit.

- Om een correcte toewijzing van publicaties aan de juiste onderzoeker te garanderen, maakt elke onderzoeker binnen de Universiteit Antwerpen een [ORCID](#) aan, koppelt men Het ORCID-profiel aan de institutionele repository, en houdt men de publiek toegankelijke publicatielijst op ORCID volledig en actueel.
- In situaties waarin een coauteur niet langer gecontacteerd kan worden of plichtsgetrouw meewerkt, en nog geen substantiële bijdrage geleverd heeft, kunnen de andere auteurs beslissen om deze coauteur niet langer bij het proces te betrekken. Desgevallend wordt de betrokkene op een andere wijze (bv. via een vermelding in de dankbetuigingen) op passende wijze erkend. Alle redelijke inspanningen worden geleverd om de betrokkene op de hoogte te brengen van de beslissing.

2.3 Auteursvolgorde

De Universiteit Antwerpen is er zich van bewust dat voor wat betreft het bepalen van de volgorde van auteurs verschillen tussen disciplines kunnen optreden. Zo zijn er disciplines die werken met een alfabetische volgorde, maar zijn er ook disciplines die bepaalde posities voorzien voor auteurs die grotere bijdragen hebben geleverd aan de publicatie. De Universiteit Antwerpen respecteert hierin de eigenheid van de verschillende disciplines, maar meent wel dat het ook hier belangrijk is te komen tot heldere afspraken. Elke auteur moet ook steeds in staat zijn de argumenten voor de overeengekomen auteursvolgorde toe te lichten.

Een specifiek geval hierbij is het gebruik van een gedeelde positie. In het geval auteurs gelijkwaardig hebben bijgedragen wordt dit als dusdanig vermeld op de publicatie. Dit blijkt dan niet uit de auteursvolgorde. Het is belangrijk erbij stil te staan dat gedeelde auteursposities in meerdere bibliografische systemen niet of niet eenvoudig kunnen worden geregistreerd, waaronder de institutionele repository van de Universiteit Antwerpen.

2.4 Te vermijden praktijken

Rekening houdende met bovenstaande en de algemene normen van de goede onderzoekspraktijk meent de Universiteit Antwerpen dat de volgende praktijken vermeden moeten worden:

- ‘Gift authorship’: een collega wordt onterecht toegevoegd aan een publicatie waaraan deze niet heeft bijgedragen, in sommige gevallen in de verwachting dat de collega een gunst zal terugdoen. Een bijzondere vorm van gift authorship is het toekennen van auteurschap zonder medeweten van de persoon in kwestie.
- ‘Ghost authorship’: een persoon die het auteurschap verdient, wordt niet in de auteurslijst opgenomen, hetzij omdat die persoon werd vergeten of genegeerd, hetzij om strategische redenen, bijvoorbeeld om geen belangenconflict te hoeven vermelden.
- ‘Ghost writing’: het schrijven van een wetenschappelijke publicatie wordt (deels)uitbesteed aan een commerciële of derde partij zonder dit te vermelden.
- Afgedwongen auteurschap of ere-auteurschap: dit heeft betrekking op het opnemen van auteurs om een hiërarchische reden, bv. het hoofd van de afdeling waar het onderzoek werd

uitgevoerd. Let erop dat het ter beschikking stellen of verworven hebben van financiering op zich onvoldoende voorwaarde is om auteurschap te rechtvaardigen.

2.5 Dankbetuiging

Personen die aan het onderzoek hebben bijgedragen, maar wiens inbreng niet voldoende is om als auteur te worden vermeld op basis van de eerder vermeldde criteria, moeten worden vermeld in de dankbetuigingen van de publicatie. In het dankwoord worden ze dan aangeduid als medewerker en niet als auteur. Het is belangrijk om hierbij ook steeds te duiden welke concrete bijdragen door elke medewerker werden geleverd.

3. Discussies over auteurschap

De Universiteit Antwerpen meent dat mits het opnemen van de bovenstaande verantwoordelijkheden auteurschapskwesties tot een minimum kunnen worden beperkt. In het geval er toch een auteurschapskwestie optreedt, adviseert de instelling om in eerste instantie te komen tot een open en collegiaal gesprek. Hierbij kan worden teruggekeken naar de eerder gemaakte afspraken rond auteurschap. Desgewenst kan er beroep worden gedaan op een neutrale partij met kennis van de discipline die de gesprekken kan bijwonen.

Mocht het op basis van een collegiaal gesprek niet mogelijk blijken te komen tot een consensus, is het eerste aanspreekpunt de voorzitter van het departement of van de vakgroep.⁴ Indien deze betrokken partij is, kan de decaan van de faculteit of de instituutsvoorzitter worden gecontacteerd. Doctorandi kunnen eveneens contact opnemen met de vertrouwenspersonen voor doctorandi. Desgewenst kan ook steeds contact opgenomen worden met het meldpunt wetenschappelijke integriteit van de instelling of de centrale ombudspersoon.

4. Verdere informatie

<https://www.nature.com/nature-portfolio/editorial-policies/authorship>

<https://publicationethics.org/>

[White Paper on Publication Ethics - Council of Science Editors \(councilscienceeditors.org\)](https://www.councilscienceeditors.org/white-paper-on-publication-ethics)

[Policies and Ethics - AIP Publishing LLC](https://www.aip-publishing.com/policies-and-ethics)

[Author-Guide-V9.pdf \(iop.org\)](https://www.iop.org/author-guide-v9.pdf)

5. Referenties

Onderstaande richtlijnen werden als inspiratie gebruikt voor de opmaak van dit document:

- <https://researchsupport.admin.ox.ac.uk/governance/integrity/publication>

⁴ Bij ontstentenis van een desbetreffende structuur kan de voorzitter van de onderzoeksgroep worden gecontacteerd.

- <https://onderzoektips.ugent.be/en/tips/authorship-10-best-practices-01656/>
- [Guidelines on Authorship | Research Integrity \(cam.ac.uk\)](#)
- <https://www.kuleuven.be/english/research/integrity/practices/publication-and-authorship/authorship>
- <https://www.bu.edu/researchsupport/forms-policies/guidelines-for-authorship/>
- <https://www.brown.edu/research/Authorship>
- <https://provost.yale.edu/policies/academic-integrity/guidance-authorship-scholarly-or-scientific-publications>
- <https://research.fas.harvard.edu/links/guidelines-authorship-and-acknowledgement>